

Desila se lepa stvar a to je 9-ti broj Sirijusa tokom druge godine izlaženja. Plan je bio da tokom jedne godine izađu 4 broja, ali zahvaljujući vrednoj braći uspeli smo da tokom druge godine rada pripremimo jedan broj više. Posebno raduje činjenica da se u pripremu novih brojeva uključuju braća iz loža iz kojih to do sada nije bio slučaj. Tako ovaj put imamo tekst našeg brata iz lože "Đorđe Vajfert".

Zanimljivi tekstovi i teme u kojima se pominju Toma Akvinski, Ruka misterija, cirkumambulacija, antimasonske poštanske marke itd ...

Sadržaj:

■ Toma Akvinski i „Spoznaj samog sebe”.....	2
■ Misterije i slobodno zidarstvo.....	5
■ Značaj obreda kruženja (Cirkumambulacije) u duhovnom napredovanju slobodnih zidara ..	10
■ Anti-Masonerija	12

Toma Akvinski i „Spoznaj samog sebe“

Prošlo je skoro sedamstotina godina od Nikejskog sabora do prvih krstaških ratova. Period tzv. mračnog srednjeg veka u Evropi. Period neprikosnovene dominacije hrišćanske crkve nad svetovnim životom. Period otimačine, boleština, nazadnjaštva i zaborava svega vrednog što su prethodne civilizacije stvorile.

Oni koji su ostali nadglasani na Nikejskom saboru kolikogod bili proganjeni i istrebljivani nisu nestali. Ostala im je poruka: „Bio je prorok“. Trebalo im je nekoliko vekova da artikulišu svoje poglede i način nastupa i trista godina posle poraza pokrenuli su novu veru. Napravili su Proroka, prepisali šta im je odgovaralo, obrisali šta nije i zabranili da se prevodi. Ovo poslednje svi smatramo pokušajem zaštite originalnosti izvornog teksta, koji su sada pisali rođaci (a ne saborci) Proroka, opet, po sećanju. Mora se međutim imati u vidu da su svi hrišćanski Apostoli bili jevreji (verovatno nepismeni), a izvorno jevanđelje je na grčkom. Zvanični jezik je naravno bio latinski, a Grčka porobljena i u svakom pogledu marginalizovana prekomorska zemlja. To svakako navodi na sumnju u izvornost i verodostojnost Teksta što ovi novi, što su bili za Proroka, nisu hteli sebi da dozvole da im se desi.

Dok su evropljani uživali u „tekovinama“ Svetog Trojstva, kalifati su pod zaštitom Proroka cvetali, bujala je umetnost, zanati, trgovina, nauka ... Sve primenjujući znanje starih, svojih i evropskih mudraca.

Posle sedamstotina godina, koliko god da je imala razvijene mehanizme upravljanja nad običnim čovekom, crkva je morala da ponudi neku zanimaciju kako se svi, ama baš svi, ne bi digli na nju. Bio je potreban novi cilj: uništenje neprijatelja koje istovremeno omogućava i dobru pljačku. Tako su počeli krstaški ratovi. Direktan povod bio je, doduše, poziv za pomoć koji je 1095 g. papi Urvanu II došao iz Carigrada od cara Aleksija I Komnena, (radi zaštite od seldžuka) ali je on iskorišćen upravo za rešavanje problema zapadne civilizacije, a ne spasavanje Istočnog Carstva.

Rado ide evropljanin u pljačku u Svetu Zemlju. To je Evropi donelo socijalni mir i izvesna bogatstva. Donelo je, međutim, i nešto drugo. Izlazak običnog i neobičnog evropljanina iz sazajne izolacije.

Kada se radi o nauci i tehnologiji počelo je da se vraća znanje koje je nekad izvezeno iz Evrope.

Kada se radi o religiji, počelo je da se shvata da je konkurentska religija jednostavnija i lakše razumljiva za običan svet.

Kada se radi o poimanju sveta počelo je da se shvata da se konkurencija manje meša u ono što ne zna i ne razume.

Počela je renesansa. Pokret koji je, što se hrišćanske crkve tiče, donosio ozbiljne rizike i po neizmernom bogatvu crkve i po nepogrešivost dogmi koje je zastupala.

Sasvim razumljivo, reakcije Crkve bile su na dva koloseka. Prvi je bio sila. Inkvizicija i nemilosrdne ideološke čistke. Deo te akcije je i uništenje Templara kao finansijku organizaciju koja je nudila nezavisan protok novca van kontrole vladara i crkve.

S druge strane, bilo je jasno da način pristupa mora da se menja. Dogma je dogma ali mora da se suoči sa rastućim društvenim, naučnim i tehnološkim napretkom. Dogma je postajala sve ranjivija jer je bila zasnovana na znanjima starim više od hiljadu godina, da ne pominjemo da je pisana zaostavština

bila bar još hiljadu godina starija, pri čemu je sve što je vredelo i govorilo protiv dogme, spaljeno u Aleksandrijskoj biblioteci i na drugim manje poznatim, a jednako važnim mestima.

Jedan od najvećih izazova Katoličkoj Crkvi bila je pojava Aristotelizma odnosno pokušaja potpune revizije fundamentalnih doktrina Katoličke Crkve u duhu starogrčkih filozofskih dostignuća. U borbu protiv ovih novih pogleda sredinom 13. veka poslat je u Pariz Toma Akvinski verovatno najveći katolički teolog svih vremena. Njegovo delo je bilo neophodno da osveži dogmu kojoj je očigledno bio potreban veoma učen intelektualac da zameni Konstantinovog čatu.

Njegov uticaj na zapadni način razmišljanja je veoma značajan i moderna zapadna filozofija je nastala kao reakcija na njegovo delo, bilo da se radi o podršci ili protivljenju njegovim konceptima u području etike, prirodnih zakona i političke teorije.

On je ušao u sukob sa obema stranama. S jedne strane je davao objašnjenja koja su Aristotela dovodila u sklad sa hrišćanskom doktrinom, a s druge je Aristotelove poglede i klasičnu filozofiju ugrađivao u moderne poglede i shvatanja. Čak, po jednoj teoriji zavere, on je otrovan da bi ga sprečili da nametne svoje poglede na jednom saboru na kome je trebao da prisustvuje po Papinom nalogu.

Primeru radi smatrao je da su prirodno otkrovenje (spoznaja) i nadprirodno otkrovenje (vera) komplementarni, a ne suprotstavljeni po svojoj prirodi, zato što pripadaju istoj jedinki: istini.

Pored toga, Toma Akvinski se suprostavio Empedokleovoj teoriji da su vrste koje su mutanti nastale još u Zori Postanka. On je smatrao da se mutacije dešavaju u životinskoj spermi i tvrdio je da to nije bila „namera“ prirode. Umesto toga, smatrao je, te vrste jednostavno neće moći da prežive zato što nemaju odgovarajuće sposobnosti.

On kaže da je monarhija najbolja jer je najefikasnija, a najgora je tiranija. On dozvoljava narodu mogućnost i pravo na pobunu protiv tiranije, pa i ubistvo tiranina. Zbog toga što svetovna vlast može postati izopačena, on daje prednost duhovnoj, tj. crkvenoj vlasti.

Toma Akvinski je ponudio rešenje za problem Raja i Vaskrsenja tako što je isključio sve telesne funkcije iz Raja i što je proglasio misaoni život čoveka kao jedini cilj vaskrsenja. Po njemu: "U telu vaskrslog životinjska funkcija će ostati neaktivna i prazna". Po njemu, "životinjski život je isključen iz raja". Saglasno tome "biljke i životinje ne mogu doći u Raj jer će ga svojim sekretima pokvariti".

Ovi su pogledi doveli do suštinske promene u shvatanjima intelektualaca toga vremena i otvorili put ka ekspanziji nauke, a kasnije i ka transformaciji hrišćanstva kroz najveću društvenu revoluciju u istoriji: pojave protestantizma.

Smatra se da nijedna religiozna doktrina ne može da se uspostavi tako što će prkositi jedinstvu između vere i razuma što je suština Tomizma. Činjenica je, međutim, da je Katoličkoj Crkvi trebalo skoro petstotina godina da Tomizam prihvati kao nepobitnu doktrinu.

Najveća većina izvora tvrdi da je Toma Akvinski ponovo uveo u upotrebu poslovice: "Spoznaj Samog Sebe". Na latinskom: „Nosce te Ipsum“. Na grčkom: „γνώθι σεαυτόν“. Pošto se rodio oko devedeset godina pre smrti De Mole-a, a umro oko četrdest ranije, dakle stvarao kada su Templari bili na vrhuncu moći, a proveo je veoma dugo vremena u Parizu radeći kao profesor teologije, može se pretpostaviti da je među njegovim studentima bilo i monaha templara. Otuda može se pretpostaviti da je, nesvesno, bio duhovni inspirator Masonskog pokreta i kreator njegove osnovne doktrine.

Po legendi, ova je poslovice bila napisana u predvorju Hrama Apolona u Delfima, a pripisuje se različitim starogrčkim autorima i to: Kilonu iz Sparte, Heraklitu, Pitagori, Sokratu, Solonu iz Atine i Talesu iz Mileta. Prema nekim izvorima autor je mitska grčka poetesa Femone, a prema drugim (rimski poet Juvenal) da ima božansko poreklo.

"Gnothi Seauton" je naziv druge epizode američke televizijske serije *Terminator: The Sarah Connor Chronicles* koja je emitovana 14 Januara 2008 u SAD. Tokom epizode Sara objašnjava Džonu značenje poslovice.

Postoji pokušaj da se smisao ove poslovice danas prikaže u čisto verskom smislu t.j. kada pokušaš da spoznaš sebe videćeš Boga u sebi. To bi se svelo na "Spoznaj boga". Naravno, u vreme kada je poslovice nastala bilo je toliko bogova da ovakvo tumačenje gubi svaki smisao. Umesto toga, "spoznaj samoga sebe" upućuje na spoznaju svojih telesnih, intelektualnih, psihičkih, etičkih i društvenih sposobnosti kako bi nam zamisli, pokušaji i dela bili u skladu sa njima što će ih najverovatnije učiniti uspešnim. Uspeh u svakoj i najbeznačajnijoj aktivnosti ispunjava nas samopoštovanjem i intimnom radošću i na najbolji način potvrđuje smisao našeg postojanja.

Brat V.L. „Slobodan Jovanović“ Niš

Misterije i slobodno zidarstvo

Posmatraču koji nikada nije učestvovao u radu neke masonske lože, ali i mnogim slobodnim zidarima koji počinju svoj rad u loži, često se čini da mali krug braće na vrhu hijerarhije poseduje tajna znanja i skrivenu moć i ljubomorno ih čuva od novajlija. Iz tog ugla čini im se da ove tajne predstavljaju izvor ivanrednog uticaja i moći i da se otkrivaju samo izabranima. Prenose se iz generacije u generaciju, bilo da se radi o knjigama ili predmetima. Nekada se tu misli samo na privilegovano znanje a nekada čak i na kontrolu sila koje prevazilaze nauku i svakodnevno iskustvo. Posvećenost i poznavanje ovih tajnih znanja se smatra za upućenost u misterije slobodnog zidarstva. Međutim to je pogrešna upotreba ovog termina.

Pravo značenje reči „misterije“ za masone ide u dva sasvim druga pravca: ili se misli na ritualne drame i obrede izvođene u antičko doba ili se misli na najvažnije delove masonskih rituala presudne u napredovanju u kraljevskoj umetnosti. U oba slučaja iza ovog izraza krije se priča o nekoj vrsti simboličke smrti i uskrsnuća.

Da nastavimo ovaj tekst onako kako smo i počeli: od pogrešnog ka tačnom.

„Ruka misterija“

Već objašnjen, pogrešan pristup izrazu „misterije“ učinjen je i u romanu „Izgubljeni simbol“ autora Den Brauna. Već proslavljeni autor romana „Da`Vinčijev Kod“ u svojoj najnovijoj knjizi prepunoj akcije do detalja opisuje masonsku organizaciju u Severnoj Americi i zaplet bazira na pokušaju glavnog negativca da dođe u posed tajnog znanja koje čuva nekolicina posvećenih masona na čelu Vrhovnog Saveta Južne Jurisdikcije. Centralni artifakt oko kojeg se vrti priča je „Ruka misterija“ prikazana na slici:

Iako u „Izgubljenom simbolu“ autor u mnogim delovima romana veoma tačno opisuje rad i okruženje u kojem rade severnoamerički slobodni zidari, sa „Rukom misterija“ je preterao i duboko zašao u polje fikcije. Ne samo što nema ruke koja ima opisanu natprirodnu moć, već se ovakav simbol ne koristi u masonskim ritualima niti se pominje u tekstovima i masonskim knjigama.

„Ruka misterija“ se pominje u antičkim legendama o Kralju Solomonu. Radi se o predmetu koji simbolično govori o napredovanju pojedinca na putu saznanja. Šaka je ukrašena detaljima koji ukazuju na mnogobrojne prepreke i izazove koje treba savladati na putu ka prosvetljenju i dostizanju konačne mudrosti. Onaj ko na kraju bude razumeo i povezao sve simbole prikazane na „Ruci misterija“ doći će u posed neverovatne moći koja podrazumeva i sposobnost da uskrsne iz mrtvih.

Lepa priča ali na žalost, nije obuhvaćena ni jednim ritualom i nije deo masonske simbolike. Zato se vraćamo jednom drugom značenju izraza „misterije“, odnosno nastavljamo sa „antičkim školama misterija“.

Antičke škole misterija

Antičke misterije su ritualne drame izvođene u nekoliko nezavisnih škola u antičko doba. Zajednička karakteristika im je da su učesnike provodile kroz neku vrstu smrti i uskrsnuća. Posmatrano iz ugla razvoja slobodnog zidarstva najinteresantnije su škole misterija nastale u starom Egiptu (smrt i uskrsnuće Ozirisa), staroj Grčkoj (iz mesta Eleusina u blizini Atine), Persji (misterije o bogu Mitri), nekadašnjoj Engleskoj (obredi druida kod Kelta) itd.

U starom Egiptu, kolevci savremene civilizacije, sveštenici su izvodili obred posvećenja zasnovan na sledećoj priči: Egipatskog kralja Ozirisa, muža kraljice Izide, ubio je njegov brat Set. Najpre ga je zatvorio u drveni sanduk i bacio u Nil. Oziris se ubrzo ugušio i danima mrtav plutao Nilom dok ga posle duge i mukotršne potrage nije pronašla Izida. Iako je sanduk dobro sakrila, tokom lova Set je sanduk slučajno pronašao i ugledao Ozirisovo mrtvo telo. Razbesneo se, iseckao ga na 14 komada i delove razbacao po pustinji da ih 4 vetra raznesu a neke delove tela bacio je u Nil, da se više nikad ponovo ne sastave. Izida se nije predavala i nakon nove duge potrage pronašla je sve delove Ozirisovog tela i sastavila ga uz pomoć koju joj je pružio Anubis. Sastavljeno telo zamotala je u zavoje i tako je nastalo mumificiranje.

Izida i njena sestra pretvorile su se u sokolice i počele da letele iznad mrtvog Ozirisovog tela. U jednom trenutku Oziris je oživeo i otvorio oči a Izida i sestra su se vratile u svoj normalni oblik. Izida i

Oziris su pali jedno drugom u zagrljaj i te noći začet je Horus. Sutradan je Oziris ponovo umro, propisno je sahranjen kao kralj, a kada je stigao u kraljevstvo mrtvih njegov duh postao je gospodar Egipta i vrhovno božanstvo.

Tokom obreda posvećenih Ozirisu, Egipatski sveštenoci inicijanta su vodili kroz celu priču i terali ga da na svojoj koži iskusi stradanje, ritualno prođe kroz simboličnu smrt i na kraju odigra Ozirisovo uskrsnuće. Tokom ceremonije inicijantu su davana potrebna tumačenja a kao aktivan učesnik on je imao priliku da jasnije shvati poruke i bolje razume smisao priče. Na kraju je trebao da uvidi da nakon ovozemaljske smrti dolazi besmrtnost duše i da iako telo umre, duša nastavlja da živi večno.

Druga jedna škola mistrija koja je nesumnjivo izvršila veliki uticaj na moderno slobodno zidarstvo je kult Mitre. Mitra je bio Persijski bog i kako su tada Persijski bogovi povezivani sa zvezdama i planetama imao je istaknuto mesto kao bog svetlosti. Vrhunac slave i najviše poklonika Mitra je imao u vreme kada su Persijanci porobili Vavilon. Smatran je za zaštitnika vrline, istine i radosti života. Nakon propasti Persijskog carstva obožavanje Mitre nastavili su stanovnici Frigije (grad u današnjoj Anadoliji u Turskoj) i oko njegovog lika izgradili kult. Tu je nastao „taurobolijum“, obred krštavanja inicijanta u krvi zdravog mladog bika. Dolaskom islama u ovaj deo sveta mnoge religije i kultovi su nestali ali kult Mitre je preživio i zahvaljujući manjim ili većim grupama posvećenih proširio se po celom svetu. Nije se ozbiljnije ustoličio u Grčkoj i Egiptu ali je zato nastavio da živi u Antičkoj Makedoniji, Severnoj Africi, Rimu a kasnije u današnjoj centralnoj i severnoj Evropi. Nakon procvata i velikog broja sledbenika u doba Rimske Imperije, dolaskom hrišćanstva Mitraizam je proglašen za najopasniju jeres i sistematski je iskorenjivan od V veka n.e. pa na dalje.

Centralna tema kulta Mitre je čovekova neprekidna borba sa silama zla. Po legendi Mitra je jednog trenutka sišao na Zemlju da organizuje i povede svoje vernike u konačnu borbu za pobedu vrline i pravde. Odlučujuća bitka odigrala se u jednoj pećini gde se Mitra sukobio sa vrhovnim duhom zla koji je uzeo oblik bika. Mitra je pobedio u toj borbi i vratio se nazad na nebo kao pobednički vojskovođa sila dobra. Svi obredi kulta Mitre vrte se oko ove teme. Obredi koji se izvode tokom rituala prepuni su inicijacija, raznih krštavanja a na višim instancama i zajedničkim obrocima tokom koji se jede posvećena hrana. Lože u kojima su se izvodili rituali kulta Mitre ličile su na pećine, obavezno je bio prisutan duboki reljefni prikaz Mitrine borbe sa bikom, a najvažniji obred je bio „taurobolijum“, tokom kojeg se inicijant praktično identifikuje sa Mitrom. Nakon progona kojem su pripadnici kulta Mitre bili izloženi, bratstvo se polako gasi. Na tragovima kulta Mitre u srednjem veku je nastao Maniheizam i još nekoliko srednjovekovnih kultova. Tako je drevna mudrost iz stare Persije preživela i dočekala trenutak nastanka savremenog slobodnog zidarstva. Mnogi klasici masonske misli smatraju da je slobodno zidarstvo direktni naslednik ovog kulta, i da je masonerija praktično nastavak ove drevne škole misterija.

Simbolična smrt i ponovno rađanje

Cilj rada u loži je duhovno usavršavanje, negovanje vrlina i težnja ka istinskoj mudrosti. Slobodno zidarstvo pokušava da nas nauči kako da izgradimo svoj svesni deo ličnosti i uspostavimo harmo-

niju sa svetom koji nas okružuje. Kroz istoriju čovek je neprekidno težio da razume fizičke zakone prirode, objasni ih i stavi pod svoju kontrolu. Međutim, paralelno sa razumevanjem materijalnog sveta neprekidno je radio i na boljem razumevanju svog svesnog i duhovnog bića, tražeći odgovore na nekada teška i složena pitanja. Učeći nas o istini, moralu i etici slobodno zidarstvo nam omogućava da bolje razumemo druge ljude ali i Prirodu, Univerzum, kao i božanski dodir u svemu što nas okružuje. Šireći vidike i otkrivajući povezanost naše svesti sa znanjem i iskustvom drugih ljudi, dolazimo i do spoznaje o Tvorcu, večnom životu i kosmičkoj povezanosti duha i materije.

Veoma važan segment na tom putu izgradnje unutrašnjeg hrama je učestvovanje u ritualima koji u sebi sadrže elemente smrti i uskrnusca inicijanta ili već iniciranog slobodnog zidara. Škotski obred drevni i prihvaćeni obiluje alegorijama i događajima koji simbolično predstavljaju prekid sa dotadašnjim i početak novog života, praćeno podizanjem svesti i saznanja na jedan viši nivo. Tu leži i objašnjenje velike sličnosti slobodnog zidarstva sa antičkim misterijama. Istraživači su utvrdili da je moderno slobodno zidarstvo najveći deo simbolike vezane za ponovno rađanje, odlazak na drugu stranu svesnog i nazad, izlazak iz tame na svetlo i spoznaju Stvaraoca kroz uskrnusce, preuzelo upravo iz antičkih misterija. Smatra se da je slobodno zidarstvo ne samo nastalo na nasleđu antičkih misterija, već da je ono zapravo jedna savremena škola misterija.

Pitanja koja muče slobodne zidare danas mučila su čoveka od postanka sveta. Univerzalnost i vanvremenska priroda tema vezanih za naše mesto u Prirodi, spoznaja Stvaraoca i razumevanje svesnog dela našeg bića mučili su i antičke mislioce kao što muče i nas danas. Za ovu vrstu problematike irelevantan je tehnološki napredak društva. Ne bi trebalo isključiti mogućnost da su na ovom polju neke druge civilizacije i neki drugi istraživači imali možda više uspeha nego što je to slučaj sa nama u XXI veku. Možda su tehnološki razvoj i besomučna trka za materijalnim dobrima skrenuli pažnju modernog čoveka sa puta rezvoja i istraživanja duhovnog dela naše prirode. Možda su neke druge kulture imale više uspeha i spoznale tajne za kojima mi danas još uvek tragamo. Možda su ta saznanja skrivena u drevnim misterijama i ostavljena posvećenima da ih čuvaju i prenose budućim generacijama. Možda ima istine u tvrdnji da se kroz slobodnozidarske rituale danas čuvaju i baštine dragocena saznanja i razumevanje suštine postojanja koje datira iz davnih vremena, kada su neki drugi ljudi uspeali da se izdignu iznad materijalnog sveta i dostignu apsolutnu božansku svest. Nakon prirodnih ciklusa, uspona, padova i raznih katastrofa danas smo opet robovi materijalnog sveta, sluge profita i tržišne ekonomije, udaljeni od rada na usavršavanju naše duhovne strane. Nije isključeno da su delove izgubljenog saznanja čuvali posvećenici negujući obrede drevnih misterija. U vremenima koja dolaze možda i uspemo da se vratimo na pravi put. U svakom slučaju, osnovni uslov je da vredno i strpljivo radimo na svom usavršavanju.

Slobodnozidarske misterije

Bilo je više pokušaja da se u masoneriji organizuje sistem viših stepena kroz koje bi se prizivale i razigravale antičke misterije. Jedan takav pokušaj je sistem nazvan „Egipatski obred“ nastao krajem XVIII veka zahvaljujući radu grofa Kaljostra (1743-1795), kontraverznog vidara, alhemičara, mistika i slobodnog zidara. Kasnije, Misraimski i Memfiski obred sebe predstavlja kao restauratora misterija starog Egipta.

Iako se danas ne upražnjavaju obredi koji su direktno preslikane antičke misterije izraz je ostao u upotrebi. Kao što je rečeno na početku, njime se najčešće označavaju dve stvari: ili su u pitanju tradicionalni rituali smrti i uskrnusca ili se misli na vrhunske „tajne“ koje mason razotkriva tokom napretka u svom masonskom životu.

Tokom prijema u bratstvo pred kandidatom se razotkriva „misterija inicijacije“. Inicijacijom on napušta dotadašnji profani i započinje novi masonski život. Međutim, tek će vremenom shvatiti značenje svih simbola i događaja koje je iskusio tokom čina prijema u bratstvo.

Prilikom rituala tokom kojeg „pomoćnik“ postaje „majstor“, on aktivno učestvuje u predstavi gde tri radnika ubijaju Velikog Majstora gradnje hrama Kralja Solomona, Hirama Abifa. Učestvujući kao akter u ritualu budući „majstor mason“ simbolično umire i ponovo se rađa, otkrivajući pri tome

„misteriju smrti i ponovnog rađanja“. Ukoliko nastavi da radi neprekidno i predano otkrivaće jednu za drugom i sve preostale misterije na putu ka konačnom prosvetljenju i spoznaji. Shvatiće da poznavanje masonskih misterija nije kontrola natprirodnih sila i posedovanje vanzemaljskih moći, već razotkrivanje tajni koje čine suštinu slobodnog zidarstva i ispunjenje svrhe zbog koje se praktikuje kraljevska umetnost.

Č.V. „Nemanja“, Niš

Značaj obreda kruženja (Cirkumambulacije) u duhovnom napredovanju slobodnih zidara

U svom permanentnom duhovnom razvoju, počev od učenika, pa sve do majstora Kraljevske umetnosti slobodni zidar mora da pređe određeni ritualni put. Taj put uslovljen je određenim konkretnim pravilima zabeleženim u spisima koje praktikuju lože odane Drevnom prihvaćenom škotskom ritualu. To je beskrajni put koji slobodni zidar preduzima od tame neznanja, ka svetlu istine, od besmislenih predrasuda, prema dobroti ispunjenoj ljubavlju, od beznada, prema sreći i, konačno, od pojedinačnog i prirodnog, prema univerzalnom i božanskom.

Pre nego što pristupim analizi duhovnih aspekata tog beskrajnog putovanja, ukratko ću istaći značaj obreda kruženja (cirkumambulacije) oko središnjeg dela Lože oivičenog sa tri stuba Male Svetlosti, koji predstavljaju vrline: mudrost, snagu i lepotu.

Naš ugledni publicista brat Stevan V. Nikolić u svom delu "Kraljevska umetnost – Tri veka slobodnog zidarstva" piše: "Osnovna simbolika kruženja jeste aluzija na tok Sunca na nebu; od istoka, preko juga ka zapadu i natrag preko severa do istoka. Imitirajući kretanje Sunca, osoba pokušava da postane deo tog grandioznog obnavljanja života, koje Sunce ponavlja iz dana u dan. Od rođenja u zoru na istoku, preko zrelosti u podne na jugu, ka starosti naveče na zapadu, smrti u tami severa, pa do ponovnog rođenja na istoku, ljude je oduvek fascinirala sposobnost prirode da stalno iznova pravi pun krug života. Kruženje se često blisko povezuje sa činom pročišćenja. U nekim masonskim obredima kandidat, koračajući u krug hramske prostorije pravi tri kruga, koji predstavljaju tri simbolična putovanja. Tokom svakog putovanja pročišćavaju ga elementi vode, vazduha i vatre. Očišćen od životnih nečistoća, on stiže na istok, gde ima priliku da uđe u zoru svog novog postojanja".

Čin kruženja oko hramskih stubova prisutan je i prilikom unapređenja učenika u drugi stepen - stepen Pomoćnika. Na preduzetih pet putovanja kandidat za stepen Pomoćnika uči o značenju slova "G", o pet ljudskih čula, o arhitekturi i o sedam slobodnih umetnosti i nauka. On se na ritualnom putovanju upoznaje sa pet velikih posvećenika čija će imena braća učenici saznati tokom obreda unapređenja.

Izuzimajući, ovom prilikom, tzv. deklarativne majstore Kraljevske umetnosti koji su ovo laskavo zvanje bez ikakvog pregnuća poneli pukim pripadanjem bratstvu tokom određenog protoka vremena, slobodnog zidara možemo posmatrati kao:

- Intuitivni-duhovni tip tragaoca za istinom koji svoja duhovna putovanja preduzima neprestanim angažovanjem sopstvene volje i
- Intelektualni tip slobodnog zidara koji je u svom duhovnom razvitku potpomognut ritualima.

Važna razlika je ta što je intelektualni tip slobodnog zidara uvek svestan sebe kao nekoga ko se aktivno bavi ritualom, dok intuitivnom slobodnom zidaru ritual nije primaran u procesu samousavršavanja.

Zato je potrebno znanje koje obuhvata oba puta, oba profila, znanje koje je celokupno i koje čini jedan sistem. Potrebno je, dakle, stapanje ovih inače suprotnih tendencija duha. Ono je stoga i retkost. Često imamo priliku da vidimo visoko intelektualne ili intuitivne osobe, ali retko te kvalitete (razvijene) vidimo u jednoj osobi. Da bi se dostigao taj nivo znanja, potreban je mukotrpan rad, neformalna edukacija, napor da se prisustvuje svim ritualnim radovima u loži i naravno talenat, odnosno prirodna

sklonost. Duhovni put, jednog od bilo koja dva navedena tipa obuhvata i čini postizanje trećeg – celovitog slobodnog zidara sposobnog da transformiše svoje voljne, emocionalne i intelektualne potencijale.

Kao takav, slobodni zidar je sposoban da lako prevazilazi prepreke materijalnog sveta. On postaje sposoban da istinski stremi onome što se drugima čini kao kaos, prolaznost, transformacija itd. Istovremeno, slobodni zidar je sposoban da shvati i sledi tok ritualne cirkumambulacije. Dosezanje ovih istina, ovih spoznaja, predstavlja prihvatanje sebe kao živog kamena u nepojamnom projektu Velikog Arhitekta svih svetova.

“Tokom vremena cirkumambulacija se često shvatala kao sveta procesija sa mističnim, čak magijskim atributima. U psalmu 26-6 čitamo: ‘Umivam pravdom ruke svoje i idem oko žrtvenika tvojega, Gospode’. Koje u toj procesiji hoda, zaslužiće Božiju milost i steći će pravo prolaza. Svaki krug doneće novu obnovu i svesnost o još jednom krugu. Jakob Beme je 1612. godine napisao: ‘Suština Boga je kao točak’. D. Milijus u svojoj *Philosophia rephormata* iz 1622. godine na to je dodao da rotacije treba ponavljati, sve dok Zemlja ne postane nebeska, a nebo zemaljsko i povezano sa Zemljom; tada će rad biti obnovljen’. Ma šta bilo razlog za izvođenje obreda kruženja, jedno je sigurno: on je duboko urezan u ljudsku duhovnost i aktivira se svaki put kad čovek želi da se odnosi prema stvarima van naše materijalne realnosti”, piše Stevan V. Nikolić.

Da bi slobodni zidar postao aktivan i sposoban za punu voljnu akciju, on mora prvo prestati da bude “ono na šta se utiče”, kako bi i sam postao delatan i sposoban za uticanje. Ukratko, da bi jedan postao uzrok, mora prvo prestati da bude posledica. Faza kada čovek prestaje da bude posledica i kada započinje spoznaja i ovladavanje sobom u masonskom poimanju napredovanja predstavlja “simboličnu smrt”. Dakle, slobodni zidar simbolički kida sve uzajamno zavisne odnose sa svojom fizičkom, emotivnom, intelektualnom sredinom i biva konačno u prilici da bira. On sada, kao majstor Kraljevske umetnosti, bez pomoći brata garanta koji se sve do ovog trenutka starao o njegovom ponašanju, radu i napredovanju kako u slobodnozidarskom životu, tako i u profanom svetu, bira novi način života, nove odnose, tip odnosa koji hoće da gradi. On sada svesno i voljno ne samo da koristi svoju iskonsku osobenost izbora, već i, ovog puta, totalno svesno u tome učestvuje i stoga preuzima odgovornost za svoje izbore. Sav protkan lepotom, snagom i mudrošću, svim stečenim vrlinama i usvojenim znanjem u svom dosadašnjem radu - majstor kraljevske umetnosti sada je sposoban da bude putovođa novoj braći na njihovom putu samousavršavanja.

Br.: P.P. Loža “Đorđe Vajfert”, Beograd

Анти-Масонерија

Као што у природи и поретку свака појава има своју супротност, тако и сваки покрет наилази на препреке, па је и слободно зидарство или масонерија наишло на своју супротност – антимасонерију.

Шта је анти-масонерија?

Антимасонерија је дефинисана као “Отворено супротстављање слободном зидарству” Иако постоји јединствен назив, не постоји јединствени и хомогени антимасонски покрет. Антимасонерија се састоји од радикално различитих критика од, углавном некомпетентних и некомпатибилних групација или организација које су нетрпељиве према масонерији у некој форми. У свој својој различитости анти-масонске активности се ипак одвијају по две основе. Верској и политичкој. А не треба занемарити ни неостварене личне амбиције, како људи којима је пријем ускраћен, тако и оних који су изопштени из Братства.

Верска анти-масонерија

Слободно зидарство се често пореди са религијом неке врсте што је у потпуности нетачно. Управо ову неистину најчешће експлоатишу анти-масонске снаге када је у питању анти-масонерија по верској основи. Све религије су самоуверене да је само њихов пут исправан, а сви други погрешни. Ипак, уколико правилно разуме краљевску уметност, прави масон никада неће бити атеиста нити нерелигиозни слободњак који се не повинује моралним нормама, јер као што сви знамо:

“Бог је вечна, свемогућа, непромењива мудрост, најузвишенија интелигенција и неисцрпна љубав. Обожавај га, поштуј и воли. Одај му дужно поштовање, придржавајући се врлина које проповеда.”

Иако пристуна у скоро свим религијама и вероисповестима, најизразитије и најактивније су хришћанска и муслиманска антимасонерија. Свака има своје разлоге за нетрпељивост према масонима. Хришћанска антимасонерија се, ипак, највише огледа у ставовима католичке цркве. Ови ставови исказују потпуно неслагање слободног зидарства са хришћанском традицијом. На основу њих је слободно зидарство било често оптуживано за јерес и прогањано.

У току 18. века, почевши указом „Еминенти“, Папе Клемента од 1730., слободно зидарство је било стављено ван закона и многи масони су били мета инквизиције и као такви били прогањани, затварани и мучени.

Следећи пример Папе Клемента, Султан Махмут Први, 1748., такође ставља слободно зидарство изван закона и проглашава га атеистичким покретом у читавом Отоманском царству и великом делу арапског света. Ипак, за формирање модерне анти-масонске свести у исламском свету, можда је наzasлужније тумачење Шеријатског закона, према Исламском факултету правних наука, којим се слободно зидарство означава као опасна и подмукла организација.

Слободно зидарство је тако забрањено у већини исламских земаља, изузев у Либану, Мароку и Турској. У Турској, под заштитом Велике ложе Турске, ради око 180 ложа са 12000 активних чланова. Ова ложа је призната од свих великих ложа и активна је у промоцији масонерије на Балкану и простору бившег Совјетског Савеза.

Политичка анти-масонерија

Можда још изразитија нетрпељивост према слободном зидарству постоји у политичком смислу, јер су се владе и државе односиле непријатељски према локалној масонерији и масонерији у опште. Корени оваквих ставова леже у мишљењу да слободно зидарство представља претњу поретку због своје тајновитости и због својих међународних веза.

На супрот овоме слободно зидарство проповеда дијаметрално супротно: „Поштуј родитеље. Уважавај и помажи старије. Подучавај младе. Брани и штити младост и невиност. Воли и пази своју жену и децу. Воли своју земљу и поштуј њене законе.“

Масон је дакле, према свом опредељењу, обавезан да поштује моралне законе. Као добар и искрен човек, частан и поштен, делује у масонерији као центру јединства, стварајући основу искрених односа између људи. Масон је мирољубиви припадник цивилног друштва, ма где живео и радио, и никада се не упушта у сплетке и завере против мира и благостања свога народа и државе, као што никада не избегава рад на унапређењу живота своје заједнице.

Упркос овоме, многи су масони страдали као невине жртве у ратовима и крвопролићима, а примере репресија налазимо у свим тоталитарним режимима током историје.

Источни блок, социјализам и комунизам

У Мађарској Бела Хун проглашава диктатуру пролетаријата и 1920. године забрањује рад ложа. По завршетку Другог светског рата 1946. године, слободно-зидарски рад се у Мађарској на кратко наставља. 1948. године на власт долази комунистички режим, а две године касније тајна полиција заузима зграду Велике ложе Мађарске и на силу је расформирава. Рад ложа је у Мађарској био је законом забрањен све до „перестројке“ осамдесетих година. Овај закон је коначно укинут 1989. године.

Слично се дешавало и у земљама Источне Европе и Совјетском Савезу, односно у домену утицаја источног комунистичког блока.

Фашизам и национализам, Италија, Немачка и Шпанија

Бенито Мусолини је декретом из 1924. године условио све чланове своје партије да се одреде између фашизма и слободног зидарства. Наредне године расформирао је масонску организацију у Италији, уз изговор да је то политичка организација која представља претњу поретку и држави. Вредно помена је да је један од виђенијих фашиста, генерал Капело, а истовремено и Заменик Великог Мајстора Великог Оријента, водеће ложе Италије, дао оставку на своје чланство у фашистичкој партији и остао веран слободно зидарским принципима и својој ложи. Касније је ухапшен и осуђен на 30 година затвора.

У току другог светског рата у земљама окупираним од стране немачког рајха, масони су били прогањани као политички противници повезани са такозваном завером Јевреја да завладају светом. Процењује се да је само нацистички режим као политичке противнике у логорима однео 80.000 до 200.000 масонских живота.

Краљевина Југославија, Србија

Након распада Краљевине Југославије и окупације од стране сила Осовине, краљевина се распала на сателитске државе. Циљ Немаца био је да се пронађе подобан кандидат за Србију, који би одговарао и немачким властима и Србима.

1. септембра 1941. преко Радио Београда генерал Милан Недић је прогласио стварање "Владе националног спаса". Унутрашња политика "Недићеве Србије" била је под утицајем нацистичког окупатора и Љотићеве профашистичке странке ЗБОР. Одмах након проглашења Владе националног спаса, унутар Србије примењују се немачки расни закони. Оснивају се први сабирни логори и започиње прогон и интернирање Јевреја и Рома. Посебна пажња је посвећивана масонима, комунистима и критичарима режима. У Београду је организована Антимасонска изложба у сврху пропаганде против масона, Јевреја и Рома. У периоду од октобра 1941. до јануара 1942. године, колико је трајала, издате су четири поштанске марке, штампано је 60.000 плаката, 200.000 брошура, 100.000 летака, 9 врста дописница у 108.000 комада, направљено је 176 биоскопских реклама. Грађани су и били приморавани да посете ову изложбу. Верује се да је ову изложбу посетило 80.000 људи.

Шпански диктатор Мигел Примо де Ривера 1928. године забрањује рад ложама. Преко 200 масона, укључујући и Великог Мајстора Великог Оријента, ухапшено је под оптужбом да су ковали заверу против владе. Након победе у грађанском рату у Шпанији, многи масони заробљени на територијама које контролише националистички фронт бивају погубљени на лицу места. Сам генерал Франко заједно са неким свештеницима у наредним годинама сачињава списак лица за које се сумња да су масони и долази до бројке од око 80.000 иако је у Шпанији тог доба било једва нешто преко 5.000 масона. Почев од 1940. године у Шпанији бити масон аутоматски повлачи казну од 12 година затвора, а сви масони изнад 18. степена су сматрани државним непријатељима и суочавали су се са смртном казном. 1963. године овај закон је коначно укинут.

Небројени су примери неоснованих оптужби и неправедних тортура са којима се слободно зидарство суочавало кроз историју свог постојања.

Ипак, најснажније анти масонске идеје потичу са простора где је масонерија најраширенија.

Сједињене Америчке Државе

Можда једна од најпрепричаванијих прича везаних за слободно зидарство а која је и покренула анти-масонску хистерију у САД и шире, јесте афера Морган која се одиграла 1826. године у Батавији, држава Њу Јорк, САД. Ово је прича о отмици и наводном убиству Вилијема Моргана.

Ко је био Вилијам Морган?

Да ли је Вилијам Морган био прави масон или не, није у потпуности јасно јер не постоји никакав доказ о његовом пријему нити уздицању, а на супрот томе постоје разна сведочанства и приче да јесте. Претпоставља се да је шпијунирајући оне за које је знао да су масони и прислушкујући њихове разговоре дошао до информација неопходних да докаже потребно знање из претходних степена као и припадности Реду. Такође је давао лажне изјаве о учествовању у рату у чину капетана. Каснијом провером утврђено је да је и ово још једна у низу лажи којима се послужио како би био примљен у ложи и уздигнут у више степене. Додатно овоме, извршио је притисак и убедио свог послодавца који је био масон да гарантује за њега у ложи.

По сваку цену је присуствовао радовима, био вољан да помогне, учествовао у уздицањима, држао масонске говоре...

Међутим, бива прозрен и презрен од браће а његово име и помен се бришу из чланства. Одбачен, Вилијам Морган постаје отворени непријатељ масона, и јавно говори како ће објавити тајне масонског рада и масонских ритуала. У то време се веровало да би, уколико би се та књига објавила, тајне биле откривене, а то довело до одумирања Слободног зидарства. Како се прича развијала, све је указивало да та књига никада не сме бити објављена.

Шта се у ствари десило са Вилијамом Морганом?

Непријатељи Слободног зидарства тврде да су га масони отели и убили. То је створило велику нетрпељивост па и мржњу у људима ка масонерији и касније стварању Антимасонске партије у САД.

Друга позната верзија догађаја указује да је Морган у договору са својим послодавцем у профаном свету и гарантом у ложи, масоном коме је било ускраћено напредовање, саучесником у лажи и завери, склопио договор да нестане у овом инсценираном убиству како би књига добила на популарности.

Без обзира на то која верзија је истинита, овај догађај је без преседана довео до веома брзе и рапидне ескалације нетрпељивости и отвореног непријатељства према Слободном зидарству. Почело је стварање модерних анти-масонских мисли и идеја, које су се шириле светом као ватра без контроле. Одржавани су анти-масонски митинзи а масонерија је јавно критикована и прозивана у штампи па чак и кроз проповеди у црквама. Покренуто је издавање анти-масонских гласила. Многе се групације, које су против Слободног зидарства и других друштава под заклетвом, до тада резервисане, прикључују анти-масонском покрету. Анти-масонска страст се ширила брзо и надалеко. Свет је виђао идеолошке сукобе и раније, али ниједан није био раван овој кампањи против Масона. Ни једна друштвена институција, цивилна, војна или верска, ни један људски однос, у породици или међу пријатељима нису остали имуни на утицај ових догађаја. Мржња према масонима је била свеprisутна, и није било места на којем се није осећала. Не само да су учитељи, професори и свештеници били уклањани са својих положаја, већ су и деца масона избацивана из школа, а верници из својих цркава. Учешће у светим хришћанским тајнама, као што су крштење, причест и венчање, било је ускраћивано само на основу повезаности са масонима. Породице су биле подељене, брат против брата, отац против сина, жена против мужа. Чињени су напори да се масонским корпорацијама одузму имовинска права, као и да се забрани масонски рад. Притисак који је вршен је био толико јак да се велики

број браће и масонских ложа повукао или расформирао. Примера ради, током 1827. године, под заштитом Велике ложе Њу Јорка радило је 127 ложа. До 1835. године тај број је опао на свега 41 ложу. Чак су и Велике ложе држава Вермонт, Пенсилванија, Роуд Ајленд, Масачусетс, Конектикет и друге на неколико година обуставиле своје активности. Слободно зидарске ложе су биле у расулу а алати разбацани.

Било би преслободно претпоставити да су отмица и, никада доказано, убиство Вилијема Моргана једини узрок ове провале антимасонских емоција, као што је и преслободно рећи да је атентат 1914. године једини узрок за почетак првог светског рата. Истина је да су оба ова догађаја, сваки за себе, били окидачи који су довели до низа других драматичних догађаја.

Мој скромни рад, на жалост не пружа довољно простора да се до краја објасне све политичке кампање које су уследиле након овог инцидента. Довољно је рећи да су активности Антимасонске партије у САД биле довољно јаке да угрозе кандидатуру и избор седмог америчког председника Ендрјуа Џексона, иначе масона високог ранга оног времена..

Закључак

Ма какве биле последице које су браћа претрпела, показано је да су непоколебљиво Слободно зидарско опредељење утемељено у вери и спознаја истинскога светла, јачи од било којег зла и способни да надживе све људске слабости и страсти. Оно што смо научили је да, кроз историју опстају само људи врхунски изграђеног карактера и високих моралних вредности. Пут којим је Слободно зидарство постепено изашло из облака, који је претио да угаси светлост, може служити као пут којим сви Масони требају ићи ка просветљењу.

На нашем путу кроз живот, као људи, сусретаћемо и прилике и неприлике, као и на сваком путу којим људи иду. Ми међутим, као Масони тим путем морамо ходати увек отвореног срца којим пружамо братску љубав, али и отворених очију да препознамо издајника који ће покушати да нас уништи. Слободно зидарство чини доброг човека бољим, а ми за своју браћу морамо бирати боље од себе.

Масонерија је настала из потребе за знањем, истином и унапређењем заједничког живота, а анти масонерија из незнања, лажи и користољубља.

Чувајмо се дакле лажне браће и волимо једни друге по сваку цену јер као што каже Велика заповест слободног зидарства: „Волите један другог. Онај који каже да је на светлу, а мрзи свог Брата, остао је и даље у тами“!

Brat Z.P. „Nemanja“ Niš